

Mitä meidän on tehtävä?

Pekka Ervastin esitelmä 18/12 1910
(„Tolstoin oppi ja teosofia” III)

Tolstoi on oikeassa sanoessaan, että henkinen elämä on rakkauden, ihmisrakkauden ja puhtaan järjen kehittymistä ihmisessä. Me vain tiedämme psyykkisten tutkimusten nojalla, että aineellinen elämä ei rajoitu vain tähän fyysilliseen elämään, tähän näkyvään maailmaan ja fyysilliseen ruumiiseen. Me tiedämme, että aineelliseen elämään kuuluu myös se, jota tavallisesti kutsutaan sielulliseksi elämäksi, nim. hänen tunne-, ja ajatuselämänsä. Paitsi näkyvää maailmaa on olemassa myös näkymätön aineellinen maailma, astraali- ja mentaalimaailmat eli tunne- ja ajatusmaailmat, ja niitä vastaavat tunne- ja ajatusruumis ihmisellä. Teosofinen maailmankatsomus laajentaa ihmeellisesti elämäkäsitystä ja samalla se silloin selventää ja syventää, mitä on henkinen elämä. Henkinen elämä, joka on puhtaan järjen ja rakkauden elämä, pyrkii ilmenemään aineellisessa elämässä, mutta aineellinen elämä ei ole ainoastaan tämä fyysillinen, vaan myös tunne- ja ajatuselämä. Tavallisesti ihmisillä on sellainen käsitys henkisestä elämästä, että se on jollain lailla kylmää, abstraktista, jollain lailla ulkopuolella jokapäiväistä elämää. Tämä on kyllä aivan totta, mutta toiselta puolen on muistettava, että henkinen elämä pyrkii ilmenemään juuri persoonallisessa elämässä. Jos siis käsitämme, että henkinen elämä rakkauden kannalta katsoen on yleinen, puhdas rakkaus, niin tämä ei merkitse, että ihminen elää henkistä elämää, näkyvässä maailmassa olisi puhdas, persoonaton olento, joka rakastaisi ainoastaan ihannetta, ihmiskunnan ihanne-elämää ja

täydellisyyttä ihmiskunnassa, ts. Jumalaa. Hän ei ole tällainen olento ainoastaan; hän on kyllä sisässään tällainen. Henkinen elämä on sitä, että kykenee rakastamaan ihmiskunnan aatetta, ihannetta, ihmiskunnan ideaa, ja aivan kuin vetämään esille ihmiskunnassa sitä. Tämä on kyllä henkistä elämää, mutta koska hän samalla on persoonallinen olento, niin hänen henkinen elämänsä pyrkii ilmenemään persoonallisessa elämässä ei ainoastaan persoonattomana vaan myös persoonallisena voimana. Sentähden näemme, että ihmiset, jotka elävät henkistä elämää, eivät ole persoonattomia olentoja rakkaudesta puhuttaessa, vaan ovat persoonallisissa suhteissa muihin ihmisiin. Me tiedämme korkeimmista Mestareista, että heillä on ollut oppilaansa, lähimmät opetuslapsensa, jotka ovat olleet heille muita lähempiä ja toisia rakkaampia. Tämä ei estä henkistä elämää, vaan on juuri henkisen elämän vivahduksia heidän persoonallisuudessaan. Jos siis käsitämme Tolstoita tutkiessamme – tai jos Tolstoi itse olisi niin käsittänyt – että henkinen elämä on ainoastaan persoonatonta ihmisrakkautta, silloin erehdymme, silloin Tolstoikin olisi erehtynyt, sillä henki tunkeutuu myös persoonalliseen elämään. Kun tämän pidämme mielessä, kun tämän hyvin ymmärrämme, emmekä rajoita aineellista elämää fyysilliseen maailmaan, vaan käsitämme, että siihen kuuluu myös tunne- ja ajatuselämä, silloin voimme paremmin ymmärtää Tolstoita, missä hän todella on osunut oikeaan, mutta myös kykenemme häntä arvostelemaan, jos hän on erehtynyt.

Tolstoi sanoo, että henkinen elämä on aina Jumalan elämä, se on aina ihmiskunnan ja meidän jokaisen takana, me emme voi sitä luoda, herättää tai saada aikaan niin sanoaksemme, vaan me voimme ainoastaan poistaa omat persoonalliset esteemme henkisen elämän tieltä, ja se on meidän tehtävämme. Henkinen elämä itsestään silloin meissä ilmenee, kun poistamme esteet sen tieltä. Tolstoi erottaa

kolmenlaisia esteitä, jotka estävät meitä henkiseen elämään pääsemästä ja sitä elämästä. Nämä ovat: synnit, viettelykset ja uskonpetos. Hän sanoo, että kun me tahdomme pyrkiä pois valheellisesta elämästä, kun tahdomme pyrkiä henkiseen elämään, meidän täytyy aloittaa tästä viimeisestä esteestä, uskonpetoksesta. Ellemme vapaudu uskonpetoksesta, emme voi vapautua viettelyksistä eikä synneistä. Uskonpetoksesta on aloitettava.

Tästä voimme puhua enemmän myöhemmin, kun otamme selvää siitä, mitä Tolstoi puhuu uskonpetoksista, mutta nyt meidän täytyy muistaa yksi totuus, se, että henkistä elämää kyllä voi olla estämässä monenlaisia esteitä, syntejä ja persoonallisia viettelyksiä sekä uskonpetos, mutta se mikä kuitenkin ensinnä todellisesti estää meitä henkisestä elämästä, se on meidän oma tahdon puuttemme. Eivät mitkään ulkonaiset asiat voi muuttaa meidän sisäistä elämäämme; eivät liioin mitkään ympäristöt, mitkään ulkonaiset olosuhteet, voi muuttaa meitä henkiseksi. Koko tämä käsite „henki” on sellainen, että siihen on yhtynyt ihmisen tahto, ihmisen oma, sanokaamme vapaa tai millä nimellä tahansa, tahto. Se mikä meitä estää, ei ole mikään muu kuin tahdon puuttemme, sillä henkinen tulee meille siten, että sitä tahdomme – muulla tavalla se ei tule. Meidän täytyy tahtoa henkistä elämää, tahtoa henkeä; meidän täytyy tahtoa totuutta, tahtoa oikeutta, rakkautta, sopusointua, täydellisyyttä. Meidän täytyy tahtoa näitä asioita, silloin vasta me opimme ymmärtämään, mitä ne ovat; silloin vasta me voimme herätä ymmärtämään, mitä on henkinen elämä. Silloin vasta myös henkinen elämä voi meissä kasvaa ja kehittyä. Jollemme itse tahdo henkistä elämää, ei mikään voi meitä siihen pakottaa. Me pysymme aivan kylminä sille – pysymme sen ulkopuolella, kunnes me tahdomme sitä. Sentähden teosofinen liike koko voimallaan julistaa ihmisille: Etsikää totuutta! Se tahtoo herättää meissä henkisen elämän

oireita huutamalla: Etsikää totuutta! Etsimiseen tarvitaan tahtoa, voidaksemme etsiä meidän täytyy tahtoa. Kun ihminen tahtoo totuutta, kaipaa selvitystä elämän kysymyksiin, silloin hän myös voi löytää, silloin hän voi päästä ymmärtämään, mitä on henkinen elämä ja päästä elämään sitä. Ennen sitä ei henkinen elämä ole hänelle mahdollinen.

Käykäämme nyt tarkastamaan Tolstoin mainitsemia esteitä, ryhtykäämme niihin samassa järjestyksessä kuin Tolstoi itse. Puhukaamme ensin synneistä. Tolstoi sanoo, että on olemassa kuusi syntiä, jotka estävät rakkauden ilmenemistä ihmisessä.

Ensiksi on ylellisyyden synti, joka on siinä, että ihminen valmistaa itselleen nautintoa elintarpeittensa tyydyttämisestä. Hän selittää tätä tarkemmin sanoessaan, että ylellisyyden syntiä on myös se, että ihminen pukeutuessaan ei katso ainoastaan, mitä ruumiinsa tarvitsee, vaan myöskin koristaa itseään, tekee itsensä ulkonaisesti kauniiksi toisten ihmisten aistimille; samaten, kun ihminen ei asumisessaan rajoitu luonnollisiin tarpeisiinsa, vaan tahtoo asua komeasti, ja samaten, kun hän syödessään ei ainoastaan tyydytä nälkäänsä, vaan keksii kaikenlaisia hyviä ruokia, jotka hänen mielestään maistuvat hyviltä. Näin selittää Tolstoi.

Toinen synti on joutilaisuuden synti, joka on siinä, että ihminen vapauttaa itsensä sellaisestakin työstä, mikä on välttämätön elintarpeitten tyydyttämiseksi. Kolmas on ahneuden synti, joka on siinä, että ihminen valmistaa itselleen mahdollisuuden tyydyttää elintarpeitaan tulevaisuudessa, että hän kokoaa rikkauksia, enemmän tavaroita, kuin mitä hän nyt tarvitsee. Neljäs on vallanhimon synti, joka on siinä, että ihminen saattaa valtansa alaisiksi kaltaisiansa ihmisiä. Viides on haureuden synti, joka on siinä, että ihminen hankkii nautintoa sukuviettinsä tyydyttämisestä. Kuudes on humaltumisen synti, joka on siinä, että hän keinotekoisesti

kiihoittaa ruumiillisia ja henkisiä voiminaan.

Kun luemme tämän syntien järjestelmän, voi se meistä tuntua syvältä, merkilliseltä; se voi salamana iskeä meidän omaantuntoomme, niin että tunnustamme itsellemme: kas, todella tämä estää minua henkistä elämää elämästä. Ja omasta puolestani tiedän kokemuksesta, kuinka syvästi tämäkin järjestelmä voi vaikuttaa ihmiseen, kuinka hän aivan joutuu katsomaan elämää näillä silmälaseilla ja luulemaan, että siinä piilee totuus.

Nyt minun kuitenkin täytyy sanoa, että juuri tätä syntien järjestelmää meidän täytyy erityisesti arvostella, ankarasti kritisoida, jos tahdomme ymmärtää, mitä on henkinen elämä. Sillä vaikka Tolstoi on aivan selvästi tiennyt, mitä on henkinen elämä, niin hän yrittäessään itse luoda oman järjestelmänsä, on hairahtunut persoonalliseen viettelykseen, niin sanoaksemme. Hän on hairahtunut katsomaan asioita liian paljon omilla silmälaseillaan. Jos hän ainoastaan tahtoisi määritellä henkistä elämää ja ilmaista sen suhdetta „synteihin”, ei hän olisi voinut määritellä sitä suhdetta näillä sanoilla. Kun hän sanoo esim. että ylellisyyden synti on siinä, että ihminen valmistaa itselleen nautintoa elintarpeittensa tyydyttämisestä ja vielä selittää, kuten äsken sanoin, että se on ylellisyyden syntiä, että pukeudumme niin tai näin, elämme niin tai näin, ja että tämä vastustaa henkistä elämää ja estää sitä, niin meidän täytyy tunnustaa rehellisinä totuudenetsijöinä ja ihmisinä, jotka olemme tutkineet – ei ainoastaan omia mielitekojamme, vaan todella aikain viisautta – so. henkistä elämää eläneiden ihmisten kokemusta ja saavuttamaa viisautta, meidän täytyy tunnustaa, että henkinen elämä ei ole tekemisissä näiden asioiden kanssa. Henkinen elämä on kotoisin hengen maailmasta, ja sen tunnusmerkki joka kohdassa on vapaus, riippumattomuus. Henkinen elämä ei voi olla riippuvainen rikkaudesta, kauniista asunnosta, kauniista vaatteista; mutta

henkinen elämä ei liioin voi olla riippuvainen köyhyydestä, rumista vaatteista, likaisista huoneista. Henkinen elämä on niiden kaikkien asioiden yläpuolella. Ihminen, joka elää henkistä elämää, on vapaa niistä. Aikain viisaus todistaa meille, että ihminen voi elää henkistä elämää purppuraan puettuna yhtä hyvin kuin kerjäläisen ryysyissä. Kuinka Jumala, kuinka henkinen elämä olisi riippuvainen ulkonaisista? Kuinka se olisi riippuvainen muutamista vaatekappaleista tai joistakuista seinistä? Henkinen elämä ei ole ollenkaan tekemisissä niiden asioiden kanssa. Se on niiden yläpuolella ja niistä vapaa.

Mitä nyt Tolstoi tarkoittaa, kun hän puhuu tästä? Mitä nähtävästi on ollut hänen mielessään? Tietysti hänen oma yrityksensä ratkaista yhteiskunnallista kysymystä. Se on tässä häntä sokaissut. Sillä hän ei ole aivan väärässä. Tolstoi nimittäin näkee ja ymmärtää, että henkinen elämä on ihmiserakkautta ja totuutta, oikeutta, laupeutta ja puhtautta; ja hän samalla tietysti näkee, että me ihmiset emme elä henkistä elämää. Ja silloin hänelle aivankuin selviää, millä tavalla voisi houkutella ihmisiä henkisiä asioita hieman ymmärtämään, rakkautta, totuutta, veljeyttä hieman tuntemaan. Tolstoi tahtoo ihmisiä tähän houkutella. Hän tuntee sisässään, kuinka hänen henkensä pyytää ihmisiä ymmärtämään veljeyttä puhumalla heille: „Katsokaa, kuinka epäveljelliset ovat teidän olonne, kuinka muutamat elävät yllisyydessä, toiset kurjuudessa, ja huomatkaa, että veljeys kuitenkin on lopullinen elämä, että sitä kohti meidän täytyy kulkea. Miksi ette siis koettaisi kykynne mukaan ratkaista ulkonaista elämää, ettei se niin suuresti estäisi teitä veljeyselämästä?”

Me voimme ymmärtää Tolstoin jalouden, me voimme ymmärtää, kuinka kauniisti, ihanasti ja oikein hän tarkoittaa, mutta me voimme silti tehdä pienen huomautuksen tätä näkökantaa vastaan. Me voimme totuuden nimessä,

ihmiskunnan kehityksen nimessä tehdä pienen huomautuksen tätä käsitystä vastaan, sillä jos asettaisimme ainoaksi ulkonaisen elämän ihanteeksi ihmisille: „Pyrkikää köyhyyteen, yksinkertaisuuteen, ruumiin vaatteisiin, sisällyksettömiin elintapoihin, koruttomaan asuntoon jne.”, jos näin saarnaisimme ihmisille, jotka kaukana siitä, että olisivat valmiita henkistä elämää elämään, eivät edes tunne omaa sieluaan, eivät ole olleet tilaisuudessa tuomaan esille sen aarteita, eivät tiedä, mitä kauneutta siinä piilee, jos näin vaan saarnaisimme, tekisimme suuren erehdyksen, jota ei tarvitse eikä saa tehdä. Viisas sitävastoin tahtoo kaikkia auttaa, hän katsoo ihmiskunnan kehitystä kaikilta puoliltaan, hän näkee kaikesta, mikä siinä on hyvää, hän ainoastaan kehoittaa henkiseen elämään selittämällä mitä se on, niille ihmisille, jotka kykenevät sitä elämään. Hän näkee arvokkaan puolen joka asiasta ja hän sanoisi sentähden ihmiselle: „Pyrkikää toteuttamaan ulkonaisessa elämässä rehellisesti, mitä teidän sielussanne on, niin teidän sielunne vapautuu. Tutkikaa ja huomatkaa, että sielussanne elää kauneuden aisti, taiteellinen vaisto, joka on sitä, että ihminen pyrkii aineen ja muotojen maailmassa tuomaan esille, mitä hän sisässään rakastaa ja näkee itselleen totuudeksi. Kauneuden aisti toimivana vaistona on pyrkimys rehellisyyteen ja totuuteen.”

Kun ihminen tutkii itseään, tutkii, mitä hän sisässään tahtoi, kuinka hänen persoonallinen sielunsa kuvittelee omaa elämäänsä, silloin viisaus sanoo: ole rehellinen, pyri ulkonaisesti tuomaan ilmi, mitä sisässäsi on. Ja jos me nyt katsomme elämää, jos katsomme ulkonaisia oloja, niin voimme huomata, että ihmiset suureksi osaksi kärsivät siitä, etteivät voi ja saa luoda sellaista ympäristöä itselleen, kuin he tahtoisivat. Eivät he niin paljon – nim. henkisesti epäitsekkiät ihmiset – kärsi siitä, että elävät ylellisyydessä, tai että ovat liian köyhiä, eivät he kärsi henkisen elämän tähden, vaan siksi, ettei se ole

rehellistä heidän omasta mielestään, se ei ole sitä totuutta, mitä he tahtoisivat. Jos ihmisellä esim. on halu jotakin taidetta viljelemään, ei hän ole tyydytetty, jos hänelle sanotaan: „Henkinen elämä vaatii sinulta ihmisrakkautta, vaatii sinulta kieltäytymistä tuosta taiteesta. Kuinka sinä, joka tahdot olla veljellinen, voit omistaa tuon kalliin harpun, joka maksaa satoja tuhansia markkoja? Eikö sinun pitäisi myydä harppusi ja rahalla hankkia ruokaa niille, jotka kärsivät nälkää.” Jos näin sanottaisiin, silloin tämä ihminen tuntisi sisässään, että jos „totuus” vaatisi häntä myymään tuon ystävänsä, tuon sielunsa lohduttajan ja uskollisen toverin, silloin „totuus” samalla särkisi hänen sydämensä. Mutta totuus ei sitä vaadi; jokin jumala, jokin lahkolaisjumala ehkä, mutta ei totuus. Totuuden ensimmäinen vaatimus on, että ihminen voimakkaasti pyrkisi olemaan rehellinen.

Ja kun toinen synty Tolstoin mukaan on joutilaisuuden synty, joka on siinä, että ihminen vapauttaa itsensä sellaisesta työstä, mikä on välttämätöntä elintarpeiden tyydyttämiseksi, ennen kaikkea siis ruumiillisesta työstä, niin me myös selvästi huomaamme, kuinka Tolstoi tässä asiassa on katsonut persoonalliselta kannalta eli persoonallisilla silmälaseilla. Meidän teosofinen käsityksemme työstä ja joutilaisuudesta on toinen kuin Tolstoin. Teosofeina ymmärrämme, että aineellinen maailma ja elämä ei rajoitu tähän „fyysilliseen tasoon”, vaan että tunne- ja ajatusmaailmakin ovat aineellisia, koko „kolminais”- eli persoonallinen maailmamme on aineellinen sentähden myös ymmärrämme, että joutilaisuuden synty ei koske ainoastaan fyysillistä maailmaa, vaan yhtä paljon tunne- ja ajatusmaailmaa. Mitä nyt voimme sanoa henkisen elämän suhteesta tähän Tolstoin syntimääritelmään? Onko se erityisesti sidottu siihen, mitä me kutsumme työksi, tai siihen, mitä me kutsumme joutilaisuudeksi? Ei, henkinen elämä on itsessään vapaa kolminaismaailmasta, se on persoonallisen

elämän yläpuolella ja joskus suorastaan poistumista tekojen, tunteiden ja ajatusten maailmasta. Henkinen elämä itsessään on yhdessä muodossa, yhdessä ilmennyksessään, ns. ekstaasissa, poistumista tästä maailmasta, että ekstaasiin ei voi joutua sellainen ihminen, jonka pitäisi yhtämittaa tehdä työtä tässä maailmassa. Jos ihmisen pitäisi aamusta iltaan tehdä työtä, ei hän koskaan voisi nousta haltioihin ja ekstaasiin. Jotta hän voisi nousta ekstaasiin, täytyy hänen olla vapaa työstä ja toimettomuudesta, hänen täytyy sielussaan, hengessään olla työn ja levon yläpuolella, hänen on täytynyt voittaa työ ja lepo. Silloin hän voi joutua ekstaasiin, hän voi silloin itsetietoisesti poistua fyysisestä ruumiistaan ja lähteä toisiin maailmoihin. Mutta vaikka siis henkinen elämä ei ole suorastaan itse tekemisissä tämän synnin kanssa, koska henkinen elämä ei kuulu kolminaismaailmaan sellaisenaan, niin me silti tästäkin voimme ottaa oppia. Kun nyt Tolstoi tarkoittaa, että joutilaisuuden synty on siinä, että ihminen ei tee ruumiillista työtä, niin me voimme siihen sanoa: Aineellinen maailma ei käsitä ainoastaan fyysisistä tasoa, joutilaisuus ja työ eivät siis ole olemassa ainoastaan fyysisessä maailmassa, vaan myös astraali- ja mentaalitasolla, tunteiden ja ajatusten maailmassa. Joutilaisuus eli lepo ja työ ovat vuorovaikutuksessa koko kolminaismaailmassa, siinä vallitsevat ne lait. Kun me siis määrittelemme asiaa aikain viisauden kannalta, tulemme paljon ankarammiksi kuin Tolstoi. Sillä eikö ihminen voi olla laiska, vaikka hän tekee ruumiillista työtä? Epäilemättä. Ei työ ole samaa kuin ahkeruus, joutilaisuus voi hyvin käydä käsi kädessä ruumiillisen työn kanssa. Eikä laiskuus ja joutilaisuus ole samaa kuin ruumiillisen työn tekemättömyys, vaikka laiskuus yhtä hyvin voi sopia yhteen ja käydä käsi kädessä ruumiillisen työttömyyden kanssa. Meidän täytyy syventää näitä käsitteitä. Ahkeruus – joutilaisuuden vastakohta – on sitä, että ihminen käyttää konsentratiota, voimiansa keskitystä, ja kohdistaa

sielunsa voimat työhönsä. Laiskuus on sitä, että hän tekee työtä mekaanisesti, automaattisesti, ajattelematta mitään. Jos hän on tilaisuudessa työskentelemään sillä tavalla, jos hän on kuin kone, niin voimme sanoa, että se on yhtä hyvin laiskuutta, sillä se on laiskuutta sisäisesti katsoen. Todellinen työ on ainoastaan sitä, että ihminen keskittää sielunsa kyvyt työhönsä. Todellinen työ on se, joka väsyttää ihmistä sieluna. Se on inhimillinen työ. Eläinkin tekee ruumiillista työtä. Hevonen on paljon vahvempi kuin ihminen, se osaa raataa ja ponnistaa paljon enemmän kuin ihminen. Jos ihminen pannaan vetämään kuormia, niin hevonen voittaa, mutta tosi inhimillinen työ on oleva sielullista, olkoon sen ulkonainen ilmaus mitä laatua tahansa. Ihmisellä on kyllä taipuvaisuutta joutilaisuuteen. Ihminen mielellään tekee työtä mekaanisesti, ettei hänen tarvitse panna siihen mitään huomiota, ei kiinnittä mitään ajatusta, jotain helppoa ruumiillista työtä tai sellaista kirjoittamista tai laskemista, jonka ohessa voi melkein nukkua. Ihminen on taipuvainen elämään joutilaana, mutta ihmistä voi herättää työhön. Teosofinen liike koettaa herättää ihmisiä työhön, sillä se julistaa: Oppikaa ajattelemaan, oppikaa luomaan! Ihmisen tehtävä on oppia luomaan, ajattelemaan, tuntemaan, tahtomaan. Sentähden ei voikaan sanoa salatieteellisesti: ihminen on fyysillisesti laiska, vaikka hän tekee fyysillistä työtä, jos hän ei samalla ajattele. Jos hän ei tee fyysillistä työtä, vaan kuuluu yläluokkaan ja elää niinkuin sanotaan „kansan niskoilla”, saa elantonsa kansalta eikä omalla välittömällä työllään, pysyy kuitenkin samana hänen suhteensa työhön ja työttömyyteen, ahkeruuteen ja laiskuuteen. Mutta hän on silloin ottanut suuremman vastuun ja velvollisuuden päälleen. Hän on ottanut vastuun päälleen niidenkin ihmisten edestä, jotka tekevät suorastaan ruumiillista ja aineellista työtä. Hänen velvollisuutensa olla ahkera on suurempi. Itse asiassa emme voi sanoa, että jos ihminen, joka tekee ruumiillista työtä,

olisi suorastaan velvoitettu olemaan ahkera salatieteellisesti katsoen. Jos hän tahtoo olla todellinen ihminen, silloin se on hänen velvollisuutensa, mutta jos hän tyytyy olemaan eläinihminen, silloin se ei ole hänen velvollisuutensa, mutta yläluokkaan kuuluva, joka on astunut pois ruumiillisesta työstä, hän on ikäänkuin samalla sanonut: Minä en tahdo olla eläinihminen, minä tahtoisin olla tosi ihminen. Hän on ottanut suuremman velvollisuuden päälleen. Sentähden hänen syntinsä on suurempi, jos hän on sielullisesti joutilas. Mikä nim. olisi hänelle ahkeruus? Kun ihminen siirtää työnsä pois fyysillisestä maailmasta, siirtyy se astraaliseen ja mentaaliseen. Ihminen, joka ei tee työtä fyysillisesti, on suorastaan velvollinen tekemään työtä astraalisesti ja mentaalisesti, tunne- ja ajatusmaailmassa, joka merkitsee: ihmisen pitää kasvattaa tunne-elämäänsä, hänen pitää oppia ajattelemaan totuutta, kasvattaa ajatuskykyään. Kaikki „yläluokkalaiset” ovat sentähden jo luokkana velvolliset tekemään työtä tunteiden ja ajatusten alalla. Taiteilijat tekevät sitä työtä; muut ihmiset, jotka irtautuvat ruumiillisesta työstä eivätkä sitä tee, he tekevät syntiä. Jokainen ihminen, joka ei tee ruumiillista työtä, hän tuntekoon sisässään, että hänen inhimillinen ja yhteiskunnallinen, luonnollinen velvollisuutensa on tehdä työtä ajatusten ja tunteiden tasolla. Hänen velvollisuutensa on etsiä totuutta, puhdistaa omaa sieluelämäänsä, kehittää sydämensä rakkauskykyä, jotta hän voisi näyttää tietä toisille, jotta hän voisi kulkea edellä, niinkuin hän on tahtonut kulkea.

Kolmas synty, ahneuden synty, on Tolstoin mukaan siinä, että ihminen valmistaa itselleen mahdollisuuden tyydyttää elintarpeitaan tulevaisuudessa. Me tiedämme nyt heti sen seikan, minkä olemme ennen sanoneet, että henkinen elämä ei ole tekemisissä sen kanssa, mutta tämän voimme sanoa ihmisille ylipäänsä, niinkuin tämän muunkin, ja silloin tietysti ahneuden synty on siinä, että yksityinen ihminen itseään

varten, omia tarkoituksiaan varten – vieläpä väärillä keinoilla – koettaa koota itselleen aineellista tavaraa, aineellista rikkautta. Mutta emme voi sanoa miksikään synniksi, jos ihminen, joka ei elä henkistä elämää eikä ole itsetietoisesti henkinen olento, jos sellainen ihminen on sielussaan täynnä jotakin epätietoisuutta, kaunista tarkoitusta ja sitä varten tahtoi vaikkapa koota rikkauksia, tai jos ihminen on esim. velassa ja sitä varten säästää itselleen hieman enemmän kuin tarvitsee. Se ei ole väärin se.

Sitten on neljäs, vallanhimon synty, joka on siinä, että ihminen saattaa valtansa alaisiksi kaltaisiansa ihmisiä. Henkinen elämä ei ole tekemisissä tämänkään kanssa. Henkinen, henkisesti itsetietoinen olento voisi istua kuninkaana, voisi istua itsevaltiaana, eikä kuitenkaan Jumalaa pettäisi, mutta tämä on sanottu ihmisille yleensä, tämä on Tolstoin näkemyksessä sanottu kaikille ihmisille. Ja onhan totta, että me huomaamme itsessämme ja muissa juuri sellaista, että mielellämme tahtoisimme käyttää toisten palveluksia. Veljellisyyden ihannetta silmällä pitäen voisimme paljonkin siitä puhua. Epäilemättä olisi yhteiskunnalle, yhteiselle elämälle eduksi, jos me ihmiset koettaisimme aina nöyryyä, jos me ymmärtäisimme olevamme vertaisiamme siinä suhteessa, että minä en ole mikään herra, joka toista käsken ja joka voin vaatia toiselta palveluksia. Sellaiseen käsitykseen kyllä monet ihmiset vieläkin syntyvät. Ennen Ranskan vallankumoista koko yläluokka luuli olevansa erityisiä ihmisiä, erityisellä tavalla luotuja ihmisiä. Muut eivät oikeastaan olleet ihmisiä, he olivat huonompia, he olivat välimuotoja ihmisten ja eläinten välillä, orjiksi luotuja luontokappaleita, joiden tarkoituksena oli palvella niitä ihmisiä, jotka kävivät silkissä ja sametissa. Sellainen oli käsitys ennen vallankumousta, mutta sen jälkeen ei kukaan ole oikeutettu niin ajattelemaan. Kaikki ovat käsittäneet, että sellaista erilaatuisuutta ei ole olemassa, ihmiset

ovat yhdenvertaisia Jumalan edessä, ja me emme ole asetetut, luodut toisiamme hallitsemaan. Sentähden olisi hyvä, jos me muistaen tämän totuuden koettaisimme yksityisessä elämässämmekin olla niin, ettemme käyttäisi toisten palveluksia. Ei ainakaan niinkuin oikeuden nimessä vaatimalla, vaan rakkaudessa. Rakkaudessa voisimme järjestää olomme. Kuka tahansa voisi rakkaudessa järjestää omat olonsa sille kannalle, ettei hänellä olisi palvelijoita vaan ystäviä, joidenka koko ilo on häntä palvella, niinkuin hänenkin suurin ilonsa on heitä palvella. Sillä tavalla voi sen kysymyksen järjestää. Monet, monet ihmiset, useimmat ihmiset kykenevät paremmin palvelemaan toisia kuin ohjaamaan, neuvomaan ja näyttämään, mitä pitäisi tehdä. Tämähän on totuus, joka meidän pitäisi tunnustaa. Ei tulisi mitään, jos yht'äkkiä käännettäisiin kaikki nurin ja asetettaisiin olot aivan toisin. Se ei kävisi laatuun näin yht'äkkiä. – Jokaisella on kykyä johonkin erityiseen toimeen ja tehtävään. Useimmilla on kykyä enemmän palvelemaan, tekemään toisten kehoitusten ja neuvojen mukaan, ainoastaan muutamilla on enemmän kykyä järjestämiseen. Jos on rakkautta, niin tämä tapahtuu itsestään, se on, kaikki löytävät siinä elämässä ilonsa, mutta jos se tapahtuu palkan edestä tai oikeuden vaatimuksesta – minun oikeuteni, minulla on oikeus käskä – silloin ei mikään onnistu. Niin pian kuin ihmiset alkavat puhua oikeuksistaan, syntyy sota; mutta kun muistetaan velvollisuuksia ja ennen kaikkea, kun muistetaan, että meidän pitää rakastaa ja että voimme rakastaa ja olla hyviä, niin kaikki käy hyvin.

Viides synty, haureuden synty, on siinä, että ihminen laittaa itselleen nautintoa sukuvietin tyydyttämisessä. Tämä ei ole myöskään missään tekemisissä henkisen elämän kanssa, sillä henkinen elämä on ulkopuolella sukupuolielämää. – Jos joku tulee ja puhuu mystiikkaa, kertoo kauniita mystillisiä sanoja, jotka viittaavat siihen, että ihminen myös hengessään

muka olisi jonkinlaista sukupuolta, että toinen olisi mies ja toinen nainen ja että olisi iankaikkinen yhteys näiden välillä sukupuolisessa merkityksessä, niin se on valhetta, sillä hengessä ei ole sukupuolta. – Niinkuin Jeesuskin sanoo: „Ylösousemuksessa ei naida”. Henkinen elämä on tämän yläpuolella, mutta tämä haureuden synty, niinkuin Tolstoi sitä esittää, on asia, joka koskee persoonallista elämää, ja silloin me tiedämme, että askel suorastaan haureudesta siinä merkityksessä, että ihminen laittaa itselleen nautintoa sukuvietin tyydyttämisestä, askel tästä puhtaasti henkiseen elämään ei käy noin vain. Se käy välimuotojen kautta. Jos eläin ei ole oppinut ihmisten tapoja, niin se tuntee viettiä vain määrättyinä aikoina. Ihminen on voinut degeneroda, huonontaa tätä luonnon vaistoa. Ihminen on olento, jonka ei pitäisi olla vietin orja, ja joka luonnostaan ei sitä olekaan. Ihminen ei oikeastaan ole eläimellisen vietin orja. Hän on orja vasta silloin, kun hän luonnollisesta sukuvietistä on kiihoittanut luonnottoman haureustarpeen. Luonnostaan ihminen on olento, jossa sukuvietti on yhteydessä rakkaustarpeen kanssa. Siis todellinen ihminen ei voisi löytääkään mitään nautintoa sukuvietin tyydyttämisestä sellaisenaan. Se olisi hänen mielestään luonnotonta, epäinhimillistä. Ihminen kaipaa rakkautta, hän tahtoo rakastaa toista ihmistä, ja silloin sukuvietti hänessä käy käsi kädessä rakkauden kanssa eikä herää itsestään. Se ei nouse yli rakkauden, vaan tottelee rakkauden ääntä. Näin on tosi ihmisen laita, mutta emme vielä kaikki ole sitä.

Kuudes synty on humaltumisen synty, joka on siinä, että ihminen keinotekoisesti kiihoittaa ruumiillisia ja henkisiä voimiaan. Me selvästi näemme, ettei tämäkään ole missään tekemisissä henkisen elämän kanssa, sillä henkisen ihmisen ei tarvitse kiihoittaa ruumiillisia ja henkisiä kykyjään. Humaltuminen, alkoholin nauttiminen, tupakoiminen jne. olisi

hänelle ei suinkaan ruumiillisten ja henkisten voimien kiihoitusta vaan niiden tylsyttämistä. Mutta tavalliseen ihmiseen nähden tämä kyllä pitää paikkansa. Ihmiset etsivät humaltumista, etsivät kaikenlaista hetkellistä kiihoitusta, onnea, nautintoa. Tämä on kysymys, joka on jo ratkaistu jokaiselle ajattelevalle ihmiselle. Ei nykyaikana enää kukaan ihminen, joka ei suorastaan tahdo kieltää kaikkea, mitä jo on keksitty, puolusta humaltumista tai juoppoutta. Jokainen ihminen ymmärtää, että se on häpeällistä, ala-arvoista ihmiselle. Sentähden tämä Tolstoin neuvo on kyllä paikallaan hyvänä yleisenä neuvona ihmisille, mutta ei sillä sinänsä tietysti ole mitään tekemistä henkisen elämän kanssa.